

Gender, generatie en landbouwveranderingen: een casestudyonderzoek in Myanmar en Cambodja

Clara Park

Samenvatting

Plattelandsgemeenschappen, fysieke landschappen en sociale relaties zijn in de landen in Zuidoost-Azië diepgaand veranderd door de gevolgen van de wereldwijde *land rush*. De golf van initiatieven rond industriële ontwikkeling, waterkrachtprojecten, commerciële monocultuurplantages, mijnbouw en natuurbehoud heeft geleid tot een proces van toe-eigening van grond en natuurlijke hulpbronnen op ongekeerde schaal en met een niet eerder vertoonde snelheid en reikwijdte. Dit wordt gefaciliteerd door een gunstig klimaat van neoliberale marktgestuurde hervormingen, investeringsstromen en vormen van handelsbeleid die voortvloeien uit het snelle ontwikkelingsmodel dat door de meeste landen in de regio wordt omarmd. Tot deze landen behoren ook Cambodja en Myanmar. De huidige klimaatveranderingsagenda en toezeggingen om de uitstoot te verminderen hebben de voorwaarden geschapen voor een grootschalige toe-eigening van grond en hulpbronnen uit naam van het milieu: de zogenaamde 'groene landroof'. Zuidoost-Azië is daarmee een 'kernregio van zorg geworden in onderzoek naar landroof.'

In dit onderzoek wordt tegenwoordig ook gekeken naar de rol die gender en (in mindere mate) generatie spelen bij agrarische en ecologische transformaties. Hierdoor ontstaat een genuanceerder inzicht in de effecten van landroof. Tot op heden is de literatuur op dit gebied echter nog steeds beperkt. Ook wordt in onderzoek naar landroof vaak aangenomen dat 'lokale mensen' en 'lokale gemeenschappen' homogene groepen vormen waarvan de leden gelijksoortige belangen, identiteiten en aspiraties hebben. Dit leidt niet alleen vanuit analytisch oogpunt tot ernstige beperkingen, maar heeft ook politieke implicaties.

We leven in een tijd met verschillende tegenstrijdige visies op transformatie en duurzaamheid en op de wegen daarnaartoe. Deze visies geven vorm aan de politiek van agrarische en ecologische verandering. De toenemende druk op grond en natuurlijke hulpbronnen heeft geleid tot politieke reacties en mobilisatie van onderaf. Een alternatieve kijk op sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid en alternatieve economieën biedt nieuwe ruimte voor het aanpakken van machtsongelijkheid en structurele onevenwichtigheden. Door een 'politiek geladen, spraakmakende arena' te betreden, krijgen wetenschappers en activisten de mogelijkheid om gender- en generatierechtvaardigheid centraal te stellen in de politiek van landroof binnen de context van de strijd om sociale rechtvaardigheid.

Op basis van de feministische politieke economie en met de feministische politieke ecologie als overkoepelend intellectueel en politiek project biedt dit

onderzoek een analyse van gender- en generatiepatronen van onteigening, incorporatie en politieke reacties van onderaf met empirische gegevens uit Cambodja en Myanmar. Daarmee draagt dit proefschrift bij tot een beter begrip van de implicaties van landroof in Zuidoost-Azië. Dit proefschrift is ook een *pleidooi voor het inbedden van gender en generaties in de politiek van landroof*. Er wordt betoogd dat er geen sprake kan zijn van werkelijke sociale rechtvaardigheid zonder aandacht te besteden aan de alledaagse strijd in diverse contexten en zonder zich in te zetten voor het veranderen van machtsverhoudingen die sociale onrechtvaardigheid bestendigen. Tot slot is het proefschrift de getuigenis van mijn persoonlijke en intellectuele zoektocht naar wegen om mijn ervaring als ontwikkelingswerker en genderspecialist, geëngageerd onderzoeker en feminist samen te brengen en daarmee bij te dragen aan het overbruggen van een kloof en te komen tot zinvolle transformatie.